

คอลัมน์ “จากท่าพระจันทร์ถึงสนามหลวง”

ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 10 สิงหาคม 2543

ประชาธิปไตย เมืองทองธานี และธนาคารอมสิน

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์

ความภาคภูมิใจของผู้นำพรรคประชาธิปไตยบางหมู่เหล่าที่มีต่อเมืองทองธานีเป็นเรื่องที่ประจักษ์แก่ใจของผมอย่างยิ่ง บรรดาผู้ที่ติดตามศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพรรคประชาธิปไตยกับเมืองทองธานีอย่างใกล้ชิดคงมีความรู้สึกไม่แตกต่างจากผมมากนัก

ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคประชาธิปไตยกับเมืองทองธานีเริ่มต้นแห่งหนใดเป็นเรื่องลึกลับเกินกว่าที่ผมจะรับรู้ได้ แต่ความสัมพันธ์นี้เผยโฉมให้สาธารณชนได้เห็นในช่วงปี 2537-2538 เมื่อรัฐบาลนายชวน หลีกภัย พยายามผลักดัน Sport Complex (สำหรับการแข่งขัน Asian Games ครั้งที่ 13) ลงสู่เมืองทองธานี ทั้งๆที่เวลานั้นมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เสนอให้สร้าง Sport Complex ณ ศูนย์รังสิต แต่ข้อเสนอของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มิได้รับการพิจารณาเท่าที่ควร เมื่อเผชิญกับอาการ ‘รักเดียว ใจเดียว’ ของรัฐบาลพรรคประชาธิปไตย ซึ่งถึงกับบรรจุมารจะเรื่องการอนุมัติให้บริษัทบางกอกแลนด์ จำกัด (มหาชน) สร้าง Sport Complex ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2538 แต่ได้รับการคัดค้านจากรัฐมนตรีร่วมรัฐบาลในสังกัดพรรคชาติพัฒนาและพรรคพลังธรรม

หนังสือพิมพ์ มติชน ฉบับวันที่ 15 มกราคม 2538 รายงานว่า “... (รัฐมนตรีจากพรรคชาติพัฒนา) ทั้งหมดแย้งว่า เรื่องใหญ่ๆจะมายัดให้อ่านแค่ 15 นาทีก่อนการประชุมไม่ได้ ... ยิ่งไปกว่านั้น ทุกคนสงสัยว่า ทำไมไม่นำข้อมูลของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทางเลือกอีกแห่งหนึ่ง มาพิจารณาเปรียบเทียบ ...”

รัฐบาลนายชวน หลีกภัย เมื่อเผชิญกับแรงกดดันจากพรรคร่วมรัฐบาลและสื่อมวลชน มิเพียงแต่ต้องล่าถอยเท่านั้น หากยังต้องแบ่งเค้กให้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกด้วย ในเมื่อสาธารณชนเริ่มมีข้อกังขาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพรรคประชาธิปไตยกับบางกอกแลนด์ คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2538 มีมติให้จัดสร้างศูนย์กีฬาเพื่อการแข่งขันกีฬา Asian Games ครั้งที่ 13 ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต โดยที่ขณะเดียวกันก็มีมติอนุมัติ ‘...ให้พื้นที่บริเวณเมืองทองธานีของบริษัทบางกอกแลนด์เป็นศูนย์แข่งขันกีฬา...’ ด้วย หนังสือพิมพ์ Bangkok Post (January 11, 1995) และมติชน (ฉบับวันที่ 15 มกราคม 2538)

รายงานข่าวอย่างสอดคล้องต้องกันว่า ผู้นำพรรคประชาธิปไตยสนับสนุนบางกอกแลนด์ ส่วนผู้นำพรรคพลังธรรมและพรรคชาติพัฒนาสนับสนุนข้อเสนอของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พรรคประชาธิปไตยมีอาคารกีฬาขนาดใหญ่ Sport Complex ให้ตระกูลกาญจนพานิชมีใช้เพียงเพราะเหตุว่า สาธารณชนมองความสัมพันธ์ทางธุรกิจการเมืองดังกล่าวนี้ด้วยความเคลือบแคลงเท่านั้น หากยังเป็นเพราะเหตุว่า ในเวลานั้น พรรคประชาธิปไตยกำลังมีบาดแผลจากโครงการ สปก. 4-01 อีกด้วย นอกจากนี้ การถอนตัวจากการร่วมรัฐบาลของพรรคความหวังใหม่ในเดือนธันวาคม 2537 มีส่วนสนับสนุนเสถียรภาพของรัฐบาลไม่น้อย การกีฬาขนาดใหญ่ Sport Complex ให้เมืองทองธานีย่อมกระทบความสัมพันธ์ที่มีกับพรรคร่วมรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งพรรคชาติพัฒนาและพรรคพลังธรรมโดยมีศักดิ์ต้องสงสัย

ช่วงปี 2537-2538 ภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่ยังเฟื่องฟู และตระกูลกาญจนพานิชเป็นกลุ่มทุนอสังหาริมทรัพย์ที่สำคัญ โดยที่กาญจนพานิชผู้น้องได้สัมปทานโครงการรถไฟฟ้ากรุงเทพมหานคร ส่วนกาญจนพานิชผู้พี่เป็นราชาคอนโดมิเนียม หากภาวะฟองสบู่ยังเติบโตมากกรุงเทพฯอาจแปรสภาพเป็น 'Bangkokland'

แม้ภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่ยังดำรงอยู่ในช่วงปี 2537-2538 แต่บางกอกแลนด์เริ่มมีปัญหาสภาพคล่องทางการเงินแล้ว ส่วนสำคัญเป็นเพราะโครงการเมืองทองธานีขายได้ไม่มากเท่าที่ควร มีหน้าขายยังมีคดีต้องขึ้นโรงขึ้นศาล เนื่องจากผู้ซื้อฟ้องร้องว่า คอนโดมิเนียมที่ซื้อไม่ได้มีขนาดและคุณภาพตามสัญญาจะซื้อจะขาย

เมื่อภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่แตกสลายในช่วงปี 2538-2539 และต่อมาเกิดวิกฤติการณ์เศรษฐกิจนับตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2540 เป็นต้นมา บางกอกแลนด์ก็สิ้นสภาพมีอาจเขมือบเคັกดตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2538 ได้ทั้งหมด เมืองทองธานีกลายเป็นจุดเปราะบางที่อาจทำให้การจัดการแข่งขัน Asian Games ล้มเหลว

เมื่อบางกอกแลนด์มีปัญหาสภาพคล่อง และมีอาจหาเงินกู้จากสถาบันการเงินไม่ได้ รัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2540 มีมติให้ธนาคารออมสินจัดสรรเงินเชื่อให้แก่บางกอกแลนด์ เพื่อให้การสร้างศูนย์แข่งขันกีฬาพันกำหนดการมีฉะนั้นความล้มเหลวในการจัดการแข่งขัน Asian Games อาจทำลายภาพลักษณ์ของประเทศไทยได้

เมื่อพรรคประชาธิปไตยกลับมาจัดตั้งรัฐบาลในเดือนพฤศจิกายน 2540 รัฐบาลนายชวน หลีกภัยต้องมีปฏิบัติการ 'อุ้ม' เมืองทองธานี โดยที่การกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) ต้องร่วม 'อุ้ม' ด้วย ในเมื่อทั้งรัฐบาลนายชวน หลีกภัย และ กกท. เป็นผู้สนับสนุนให้ Sport Complex ลงสู่เมืองทองธานี ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเดือนมกราคม 2538 กกท. ถึงกับจัดทำข้อมูลชี้ว่า เมืองทองธานีดีกว่ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิตอย่างไรบ้าง เพียงชั่วเวลาสองปีต่อมา

ทั้ง กทท. และรัฐบาลนายชวน หลีกภัยกลับต้องมาสรรหาเหตุผลว่า เหตุใดรัฐบาลจึงต้อง 'คุ้ม' เมืองทองธานี แต่การ 'คุ้ม' เมืองทองธานีย่อมต้องสร้างภาระแก่แผ่นดินอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้

แม้ว่าบางกอกแลนด์จะได้เงินกู้จากธนาคารออมสิน แต่ปัญหาสภาพคล่องหาได้หมดไปไม่ จนมีอาจปฏิบัติตามสัญญาการสร้างศูนย์แข่งขันกีฬาได้ และถึงกับต้องขอแก้ไขสัญญาในเวลาต่อมา โดย กทท. เป็นฝ่ายขงเรื่องเข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2541 รัฐบาลนายชวน หลีกภัยมีมติเห็นชอบให้แก้ไขสัญญาที่ทำกับบริษัท บางกอกแลนด์ จำกัด (มหาชน) โดยบางกอกแลนด์ไม่ต้องสร้างอาคารที่พักสื่อมวลชนตามสัญญาเดิม ได้เงินประกัน 150 ล้านบาทคืนเพื่อบรรเทาปัญหาสภาพคล่อง และให้ส่งมอบศูนย์แข่งขันกีฬาแก่ กทท. ภายในวันที่ 15 ตุลาคม 2541 แทนที่จะเป็นไม่น้อยกว่า 90 วัน ก่อนวันเริ่มแข่งขันตามสัญญาเดิม

เมื่อการก่อสร้างศูนย์แข่งขันกีฬาแล้วเสร็จ บางกอกแลนด์ไม่สามารถชำระหนี้คืนธนาคารออมสินได้ โดยเริ่มผิดนัดชำระดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ 18 ธันวาคม 2541 เป็นต้นมา ขอให้สังเกตว่า การแข่งขัน Asian Games ครั้งที่ 13 หรือที่รู้จักกันในนาม Bangkok Games มีระหว่างวันที่ 6-20 ธันวาคม 2541 การแข่งขัน Asian Games ยังไม่สิ้นสุด บางกอกแลนด์ก็สิ้นความสามารถในการชำระหนี้เสียแล้ว

ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2543 รัฐบาลนายชวน หลีกภัยมีมติให้ความเห็นชอบให้ธนาคารออมสินผ่อนผันการชำระหนี้ของบริษัท บางกอกแลนด์ จำกัด (มหาชน) พร้อมทั้งมอบหมายให้กระทรวงการคลังเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบเงื่อนไขการชำระหนี้หากมีการเสนอขอเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในอนาคต โดยให้รายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ ในการผ่อนผันการชำระหนี้ครั้งนี้ ธนาคารออมสินปรับลดอัตราดอกเบี้ยจากอัตรา MLR + 1.50 % ต่อปี เหลือเท่ากับอัตรา MLR เป็นเวลา 2 ปีนับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2542 เป็นต้นไป แต่บางกอกแลนด์ก็ต้องชำระดอกเบี้ยค้างชำระจำนวน 20 ล้านบาท นอกจากนี้ ยังมีการผ่อนปรนเงื่อนไขอื่นๆอีกด้วย

ต่อมาในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2543 รัฐบาลนายชวน หลีกภัยให้ความเห็นชอบธนาคารออมสินผ่อนผันการชำระหนี้ของ บริษัท บางกอกแลนด์ จำกัด (มหาชน) อีกครั้งหนึ่ง การผ่อนผันครั้งนี้ครอบคลุมเรื่องการเลื่อนการชำระดอกเบี้ยค้างชำระการไม่นำดอกเบี้ยค้างชำระเกินกว่า 1 ปี มาทบทวนเป็นเงินต้น จนกว่าการลงนามในสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ระหว่างธนาคารออมสินกับบางกอกแลนด์จะแล้วเสร็จ และการขยายเวลาการโอนห้องชุดเพื่อชำระหนี้ (ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันพุธที่ 2 สิงหาคม 2543) หนังสือพิมพ์ มติชน ฉบับ

วันพุธที่ 2 สิงหาคม 2543 รายงานว่า การผ่อนผันการชำระหนี้ครั้งนี้ ทำให้ธนาคารออมสินสูญเสีย ดอกเบี้ยอันพึงได้ประมาณ 18.06 ล้านบาท

บางกอกแลนด์จะยังคงร้องขอการผ่อนผันการชำระหนี้อีกในอนาคต และคำร้อง เช่นนี้จะยังคงได้รับการสนองตอบด้วยดี ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า หากไม่ผ่อนผันตามคำร้องขอ ธนาคารออมสินจะต้องสูญเสีย นำนานที่เงินฝากของเด็กนักเรียนตาต้อๆถูกผันไปให้ประโยชน์แก่ เจ้าตัว โดยผ่านเหล่านักเลือกตั้งผู้ยึดกุมอำนาจรัฐ โดยที่กระบวนการผ่อนผันการชำระหนี้ยังไม่รู้จักจบสิ้นเช่นนี้มิได้ให้หลักประกันว่า ธนาคารออมสินจะได้หนี้คืน

แม้ว่าการ 'สั่ง' ให้ธนาคารออมสินจัดสรรเงินเชื่อให้แก่บริษัท บางกอกแลนด์ จำกัด (มหาชน) จะเป็นนโยบายที่ผิดพลาด แต่รากฐานของนโยบายนี้มาจากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2538 ซึ่งเจตนาธรรมณั้ดั้งเดิมต้องการให้บางกอกแลนด์ 'เขมือบ' Sport Complex

การที่รัฐบาลนายชวน หลีกภัยในช่วงปี 2537-2538 พยายามยก Sport Complex ให้เมืองทองธานี โดยที่ไม่ตรวจสอบฐานะการเงินที่แท้จริงของบางกอกแลนด์ นับเป็น ประพฤติกรรมอันมิชอบ และเป็นต้นตอในการสร้างภาระแก่แผ่นดินในเวลาต่อมา

คำถามพื้นฐานมีอยู่ว่า คุณพิณิจจะให้บริษัท บางกอกแลนด์ จำกัด (มหาชน) สร้าง Sport Complex เป็นคุณพิณิจที่ยึดมั่นในผลประโยชน์ของแผ่นดินหรือไม่?

ข้อที่น่าเป็นห่วงยิ่งกว่า ก็คือ อนาคตของธนาคารออมสิน หากธนาคารออมสินยังคงถูกเหล่านักเลือกตั้งใช้เป็นกลไกในการสนองผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจการเมือง การที่ธนาคารออมสินจะร่วงหล่นสู่หุบเหวเดียวกับธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นเรื่องไม่นานเกินรอ

หมายเหตุ โปรดอ่านบทความของผู้เขียนต่อไปนี้

1. "ธรรมศาสตร์ สปอร์ตคอมเพล็กซ์ และเอเชียนเกมส์" ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 17 ธันวาคม 2541

2. "ความยากจนในฐานะปัญหาเชิงโครงสร้าง" ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 27 กรกฎาคม 2543